

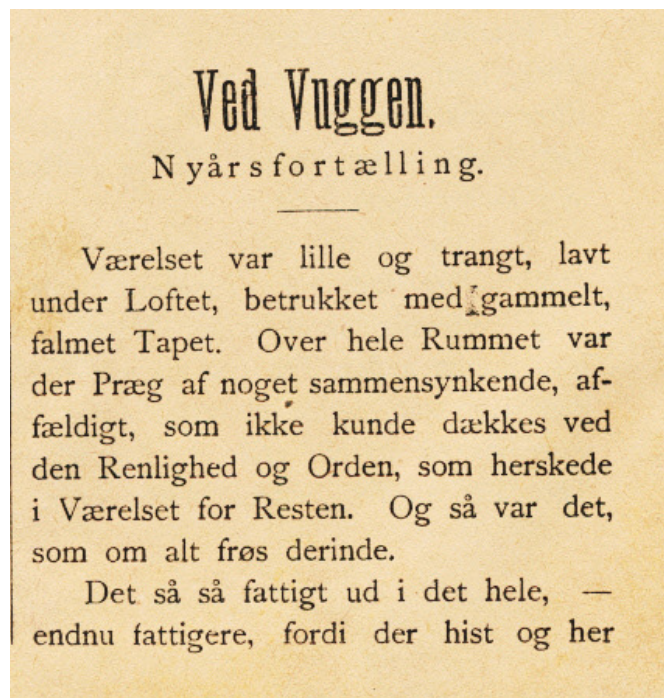
Afholdssagen

Fortællingen "Ved vuggen" stammer fra ugebladet "For Hjemmet og Ungdommen" 1891.

Det er en fortælling om, hvor slemt det kan gå, hvor alkoholen tager overhånd.

Den slags fortællinger var der mange af omkring år 1900, og de var i høj grad med til, at afholdssagen blev en folkesag.

så Spor efter bedre Dage: på Væggen hang et Par Fotografier af fornemme Damer og stive herrer; i Vinduet stod nogle Blomsterpotter af fint, gammelt Porselæn, med sniklede Tegninger i stærk Forgyldning.

Men ellers så der fattigt og koldt ud -- et Par simple Træstole og et Bord uden Dug eller Tæppe, dårlige Sengeklæder i Sengen, og Vindusruderne helt tilfrosne. I Ovnens var de sidste Gløder ved at dø ud, nu og da blussede en Gnist op og kastede en mørkerød Stråle hen over Gulvet, indtil alt blev sort Aske.

Og midt på Gulvet stod Vuggen, tæt ved stod et lille Bord med Flasker og Medikamenter. Og ved Vuggen knælede den stakkels Moder, stirrende ængstelig ind i det lille Barns blege Ansigt, — når skulde det næste Anfald komme?

Hun var ung endnu og havde vist en Gang været smuk, men Sorg og Nød havde ældet de fine Træk før Tiden; Øjnene var indfaldne, med dybe, blåsorte Striber under, og i Udtrykket var noget brændende, hvileløst og fortvivlet — som vågne, tårefyldte Nætter kan gjøre Øjnene. Hun havde kastet et gammelt Sjal om sig og sad nu med foldede Hænder, skjælvende af Angst og Kulde for ved sit lille døende Barn.

Hun kunde ikke tænke; Tankerne vilde ikke samle sig, ikke forme sig, det var Angsten, som jog dem op til en hvileløs Rædsel, til en Skræk for det forfærdelige — at Barnet skulde tages fra hende, skjønt hun sagde til sig selv, at det vilde være det bedste både for Barnet og for hende. Men hun kunde ikke tænke nu, bare skjælve: Vilde Herren tage ham fra hende?

Og uden for hørte hun Larm og Støj, der trængte op fra Gaden, Latter og hujende Råb. Det var jo Nyårsaften; og neden under sad de mange glade Mennesker om Bordet og talte og

sang, takkede hverandre for Året, som svandt — snart skulde det nye komme.

Hun hørte det altsammen som ubestemt Lyd fra noget langt borte, som hun havde glemt; kun nu og da, når en Tone, mere skrigende end de andre, trængte sig ud af Larmen, foer hun sammen uden at gjøre sig klart, hvad hun havde hørt; så sank hun atter hen i den angstfulde, spændte Stirren ind i det lille, blege Barneansigt.

Hun havde en Gang sét bedre Dage, den stakkels, unge Kone. Hendes Fader havde været en mindre Embedsmand, og i det stille, lidt stive Hjem havde hun levet stille og afstængt fra Verden, helt til hun giftede sig med den unge Forretningsmand.

Å, hvor hun holdt af ham! Han var så ung og så smuk — og så glad, så ganske anderledes end alle de andre Mennesker, hun før havde kjendt; der fulgte Lys og Glæde med ham bestandig, og hun lod sig rive hen af al denne Jubel, dette Liv, som mindede om den Vår, han førte hende ind i.

Og det gik herligt — en Tid, indtil hans Glæde og Livslyst blev til vild Jagen efter Lystighed, og indtil Folk fandte, at han var for glad. Da begyndte alt at gå ned ad Bakke. — Hun forsøgte at holde igjen, redde, hvad der kunde reddes; men hun var for ung, for svag, — dette var kommet så altfor skrækkeligt, så altfor uanet over hende, Stakkel; hun mærkede med stigende Angst, at hendes Mand kom længer og længer fra hende, at det gled mod Afgrunden altsammen.

Ja, mod Afgrunden gled det, med øgende Fart, nedad i enhver Henseende. De havde været gift bare i nogle År, men det stod ikke mere til at nægte: han var forloren.

De fik et Barn i denne Tid, og en Stund syntes det, som om dette Barn skulde blive Faderens Redning; han forsøgte at tage sig sammen igjen, for

Sønnens Skyld, men kun for atter at falde tilbage, dybere end før.

Men for Moderen var denne lille Dreng som et Smil fra Himlen, — nu turde hun ikke lade Håbet glippe, turde ikke lade sig glide over i Fortvivlelsen; hun måtte kæmpe, stride for at holde på Stumperne, for at dette Barn kunde blive lykkeligere end hun. Og hun stred og kæmpede, og faldt Kampen ofte så tung, at Håbet frøs i hende, så sankede hun nyt Lys af Drengens Smil.

Men så var det, at det sørgelige kom.

Drengen var godt og vel et År gammel, så frisk og så rask og så rød, — så kom Vinteren, den forfærdelige, kolde Vinter, med Sygdom og Nød i hvert Hjem, som Fattigdommen havde mærket, der, hvor de intet har at stå imod med. Og så blev Drengen også syg.

Moderen vågede og stred og led i de lange Nætter ved den lilles Vugge, — græd og tiggede om at måtte beholde ham; han var jo hendes alt, det eneste, som gjorde hende Livet værd at leve. Herren måtte ikke tage ham fra hende — han kunde ikke! — Han vidste jo, at mistede hun ham, så vilde hun selv gå til Grunde, — hun følte, hun var ikke stærk nok til at bære et sådant Slag. Og Herren, som kjendte hende, vidste, hvor sjælesyg og ulykkelig hun var, han vilde ikke berøve hende den Smule Lykke, han selv havde skjænket hende.

Hun léd alene — hendes Mand blev skræmmet en Smule op ved Synet af Drengens Sygdom, men det gav ham bare Anledning til at øge sin stadige Rus for at dæmpe sin Smerte. Og desuden kunde det ikke være så farligt, — det var vel en af de sædvanlige Børnesygdomme. Og han blev ærgerlig, når han så sin Hustrus angstfulde Blikke eller hørte hende hulke. Han

fandt det ganske naturligt, når han under sådanne Omstændigheder søgte glade Venner for at glemme »Uhyggen der hjemme«.

Og nu var det Nyårsaften.

Ude forkyndte glade Råb og Sange, at det nye År, som skulde komme, bragte nye Håb, man jublede det i Møde; for hende, som knælede ved Vuggen, var det nye År — Fremtiden — et trøstesløst Mørke, som hun ikke vovede at stirre ind i.

Og skjælvende lå hun og knugede Hænderne sammen, de magre, blåfrosne Hænder, knugede dem mod sit Bryst i åndeløs Angst.

— Der kom nogen op ad Trappen.

Det var ham.

Der tog han i Døren og tumlede ind i Stuen, usikker, dinglende.

Man kunde se, at han havde været smuk en Gang; men Ansigtet var nu, så ungt det var, oppustet og poset, med Drankerens usunde Farve. Øjnene havde et sprængt, glansløst Udtryk. Idet han stirrede usikkert på hende, spurgte han med tykt Mæle:

»Nå, hvordan går det?«

Hendes Stemme lød tonløs, ligesom langt borte fra, da hun svarede:

»Doktoren var her for en Stund siden; han sagde, at vi kunde vente en Krise om en halv Times Tid, og så dør Drengen kanske fra mig«.

Hun bøjede sig over Vuggen, — hun græd ikke, — de brændende Øjne havde ikke flere Tårer, hun bare stønnede svagt.

»Og så dør Drengen kanske fra mig«.

Disse Ord rev ham op af hans Døs. Var det så alvorligt? Umuligt! — Hvordan kunde Lægen da vove at gå?

»Å, Fattiglægen har så uendelig mange, som er ved at dø nu i Vinter, — han kan ikke ofre megen Tid på hver«, svarede hun, lige så mat og tonløst.

»Dør — dør! det er umuligt!«

Men det forfærdelige i dette arbejdede sig stærkere og stærkere frem for ham — tilsidst så han denne Mulighed i al dens Rædsel, at hans eneste Barn, som han en Gang havde holdt så uendelig af, at dette Barn nu skulde rives fra ham. Lidt efter lidt blev han helt ædru, han sank sammen ved Vuggens anden Side, og mens der gik nogle krampagtige Trækninger om hans Mund, stirrede han ind i Barnets Ansigt.

Således lå de længe stille; da begyndte Barnet at blive uroligt, det forsøgte at skrigе, men der kom bare nogle små brustne Lyd — det var, som om den lille Strube var snøret sammen; Øjnene blev opspilede, Ansigtet blåt, som Barnet var nær ved at kvæles.

De foer begge op, Moderen fik fat i noget Vand og begyndte at pusle om den lille, Faderen stod stønnende, i hjælpeløs Angst; Øjnene stirrede som på et forskræmt Dyr.

Med en Stemme, som var tyk af Gråd og Skræk, sagde han:

»Vorherre vil da ikke tage fra os det eneste, vi ejer«.

Hun løftede et Øjeblik sit Hoved fra Barnet, som hun stod bøjet over, og sagde langsomt, som om det først nu blev fuldt klart også for hende:

»Tror du, at Barnet vilde blive et lykkeligt Menneske, når han skulde gå gennem Livet og bære på Mindet om en Fader, han måtte skamme sig ved, og et Barndomshjem, fuld af bare Sorg og Synd?«

Så blev der en lang Tavshed, kun afbrudt af Barnets hæse Rallen og Moderens korte, anstrængte Åndedrag.

Men Faderen stod bare og stirrede på de to, atter og atter gjentog han sin Hustrus Ord. — Ja, hun havde Ret, — så vidt var det kommet med ham, at han måtte regne det som en Nåde af Herren, ikke som en Straf, hvis hans eneste Barn blev taget fra ham.

Aldrig havde det stået så forfærdelig klart for ham, som i denne Stund, da Dødsengelen kanske svævede gennem Rummet.

Han måtte regne det som en Nåde af Herren!

Og hvilket Hav af Sorg og Elendighed havde han ikke styrtet over sig selv og hende, der havde knyttet sig til ham i Kjærlighed, siden han, den stærke, glade Mand, var kommen så vidt, at det var en Nåde og ingen Straf i dette Tab!

Rædselslagen stirrede han mod dette, — da steg der noget varmt op i hans Bryst, hans Øjne blev duggede, og hulkende sank han sammen ved Vuggen. Han græd, ikke Drankerens hjælpeløse, håbløse Gråd over sin egen Elendighed, men hans Tårer var den Gråd, der smelter den Kulde, som stiger af Laster og Fejl, den Gråd, der kan sone mange tunge Synder og bærer Løfter om et nyt Liv.

Hulkende strakte han Hånden mod sin Hustru.

»Kan du tilgive mig?« hviskede han.

Hun så på ham, de trætte Øjne fyldtes med Tårer — kanske var det Glædestårer — hvad vidste hun? — der kom over hende som et nyt Forår, en Følelse af Håb og Glæde, hun aldrig før havde kjendt, og over det syge Barns Vugge rakte de hinanden Hånden; der var Højtide over dem begge, de sluttede atter Pagt for Livet.

»Jeg vil blive en anden; Vorherre vil hjælpe mig, han vil give mig Styrke til at blive en Fader, som mit Barn ikke skal skamme sig ved, og han vil lade os beholde Drengen, tror du ikke?«

Hun svarede ikke, hun foldede bare Hænderne, og hendes Læber bevægede sig sagte. Barnets Anfald var på det værste, Skummet stod det om Munden, de små Lemmer krummedes og bøjedes

som i Krampetrækninger — var det Døden, som nu kom?

Det var forfærdelige Øjeblikke for de to.

Faderens Øjne hang ved det lille Ansigt. Han turde ikke rive sit Blik løs et Sekund. Han så som et Tegn i dette: Lod Herren ham beholde Drengen, da var det et Varsel om, at han også vilde give ham Styrke til at rejse sig, at han endnu vilde bære over med ham, hjælpe ham til at skabe Lys og Lykke for disse to.

Da lød Kirkeklokkens tolv tunge Slag, som forkyndte, at det nye År var kommen. Neden fra lød der Jubel og Glassenes Klang.

De to ved Vuggen vovede ikke at se på hinanden. Da var det, ligesom der løstes noget ved det lille Barn, Lemmerne, som havde været stive i Krampe, rundede sig med Barnelemmernes bløde Bøjninger, Ansigtets spændte Træk slappedes, — og den pibende Snappen efter Vejret gik over til et regelmæssigt Åndedrag.

Den lille sov.

Deres Øjne mødtes, de sagde ingen Ting, de forstod begge hinandens Tanke, at dette var Tegnet for dem begge: Barnet var frelst.

Og så sank de i hinandens Arme, hulkende, grædende.

Endelig hviskede hun, smilende gennem Tårerne, idet hun trykkede hans Hånd:

»Glædeligt Nyår!«

»Ja, Vorherre hjælpe os og give os et godt Nyår!«

Han tog hende i sine Arme og trykkede et Kys på hendes Pande.

»Almuevennen«.

På Kjæng Højskole

ved Glamsbjerg Station, Fyn,

er der Karleskole fra 5. Novbr. til 31. Marts og Pigeskole fra 3. Maj til 31. Juli. Der undervises i alle almindelige Højskolefag samt — for de Elever, som ønsker det — i Tysk, Engelsk, Husflid og Håndværkertejning. Betalingen er 30 Kr. månedlig. Sengklæder medføres. Skolen ligger tæt ved Stationen. Lærere: Christensen, Enevoldsen, Ilagbard og Kierkegård; Lærereinder: Thora Andersen og Signe Kierkegård; Husflidslærer: Maler Andersen. Indmeldelser modtages af Forstander Kierkegård.

Foredragsforeninger,

som ønsker mig til at holde Foredrag, bedes at meddele mig det i god Tid.

Niels Kierkegård,
Kjæng Højskole.

Alvor og Gammen.

En Præst plejede ved Katekisation i Kirken at give Drengene ned over Kirkegulvet Spørgsmål i samme Orden, hvori de står i Pontoppidans Forklaring.

Dette benyttede Degnen, der således forud vidste, hvilket Spørgsmål ethvert Barn fik, til at lære dem dette på deres Fingre.

Nu hændte det sig en Gang, at den øverste Dreng udeblev fra Kirken, og Nr. 2 kom således til at stå øverst. Katekisationen fik da følgende sørgelige Udfald:

Præsten (til den øverste Dreng): »Tror du på Gud Fader?«

Drengen: »Nej!«

Præsten: »Hvad tror du da på?«

Drengen: »Jeg tror på Gnds Søn! — Den Dreng, der tror på Gud Fader, blev hjemme i Dag, for han har ingen Sko«.

* * *

»Sig mig«, spurgte en meget mager Herre, »hvad gjør De for at blive så fed?«

»Jeg — jeg gjør ingen Ting!« svarede den fede.